

De ontstaansgeschiedenis en de praktische implicaties van de paradigmaverandering binnen de PKK

Door [Cemîl Bayik](#)

De ontstaansgeschiedenis en de praktische implicaties van de paradigmaverandering binnen de PKK

Een ontmoeting met Cemîl Bayik

Cemîl Bayik, ook gekend als Cuma, is een van de vijf oprichters van de PKK en maakt ook vandaag nog deel uit van de leiding. Hij is ook lid van het leidinggevend comité van de KCK (Kome Civakên Kurdistan), een overkoepelende politieke organisatie waar de PKK bij aangesloten is. Hij spreekt met ons[1] over de paradigmaverandering die de beweging van een marxistisch-leninistische guerrillastrijd heroriënteerde naar het democratisch confederalisme; over de organisatie van de daaruit resulterende hervormingen en de plaats van deze ideologie met betrekking tot het 21ste-eeuwse socialisme.

‘De paradigmaverandering die de beweging heeft doorgemaakt is, in tegenstelling wat velen denken, met ontstaan of bedacht op het eiland Imrali[2], maar speelt al veel langer. De heroriëntatie die onze beweging heeft doorgemaakt is terug te voeren op het eerste staakt-het-vuren dat we in 1998 hebben afgekondigd om een politieke oplossing te vinden voor de Koerdische kwestie in Turkije. Vanaf 1998 is onze partijvoorzitter [Abdullah Öcalan](#) begonnen met het doorvoeren van hervormingen, maar die

Een nieuwe vorm van socialisme

‘De kiemen van het nieuwe paradigma waren eigenlijk al aanwezig in de beginperiode van de organisatie. Toen de PKK opgang maakte, waren er grote schisma’s binnen de wereldwijde socialistische beweging. Er was het kamp van de Sovjets en het kamp van de Maoïsten, het kamp van Albanië, de Trotskisten,... Indien je één van die kampen koos, werd je door de andere kampen beschouwd als niet-socialistisch. In de jaren 1970 had Öcalan al een positie uitgetekend die betekende dat hij geen kamp moest kiezen en hij heeft daarbij het wetenschappelijk socialisme als basis genomen. In die begindagen nam leider Öcalan formeel het paradigma van het Sovjetsysteem aan, maar we merkten al snel dat de methoden die dat met zich mee bracht niet werkten en niet in overeenstemming waren met onze doelstellingen. Daarom hebben we toen al kritiek geleverd op deze benaderingswijze.

Al in 1984 heeft Öcalan op het centraal comité van de partij het reëel bestaand socialisme bekritiseerd. Deze kritieken zijn gebundeld in een resolutie die werd gecommuniceerd aan alle communistische organisaties. Als reactie hierop hebben we enorm veel kritiek gekregen en werden we er zelfs van beschuldigd dat we het socialisme hadden achterwege gelaten. Toen al was Öcalan dus bezig met het uittekenen van alternatieve ideeën. Pas tijdens het staakt-het-vuren van 1993 hebben we de paradigmaverandering ook concreet besproken. Tijdens de jaren die daarop volgden, begonnen we die wijzigingen te implementeren, maar de ontvoering van Öcalan heeft dit vertraagd. Indien Öcalan niet al vanaf de beginperiode een onafhankelijke positie had ingenomen, was de PKK als organisatie waarschijnlijk hetzelfde lot beschoren geweest als de meeste andere socialistische en communistische organisaties.'

'We hebben belangrijke veranderingen aangebracht aan het socialistische ideeëngoed. Eén van die veranderingen was het afstappen van het staatsdenken en het afwijzen van de idee van de natiestaat als doelstelling. Ons alternatief voor de natiestaat is het democratisch confederalisme, en dat is één van de belangrijkste ideologische koerswijzigingen die we hebben doorgevoerd. Daarnaast spreken we niet meer over de voorhoede van proletariërs, maar over de voorhoede van de vrouwen en de voorhoede van de jongeren. Ook de rol van de partij werd opnieuw gedefinieerd. De partij moet niet overheersen, moet niet alomvattend of almachtig zijn, maar moet haar plaats innemen binnen het systeem. Het einddoel van de partij is niet het veroveren van de staatsmacht.

Binnen het reëel bestaande socialisme was democratie verbonden aan de staat en zou de staat voor democratie zorgen. Ons standpunt is dat democratie losgekoppeld moet worden van de staat. De gemeenschappen moeten voor de democratie zorgen. Die notie van democratie hebben we samengevoegd met de notie van gelijkheid, die altijd al aanwezig was in het socialistische denken. Anders dan binnen het reëel bestaande socialisme beschouwen we iedere oorlog die niet uit zelfverdediging gevoerd wordt als illegitiem. Ook de analyse die vertrekt vanuit de sociale klassen vinden we verkeerd. In plaats daarvan spreken we van de onderlaag van de maatschappij. Al deze punten zijn wezenlijke veranderingen aan het socialistische of communistische paradigma. We hebben eigenlijk een nieuw 'socialisme' ontwikkeld.

Het nieuwe systeem dat we ontwikkelen is niet alleen een nieuw politiek systeem, maar ook een nieuw sociaal systeem. De fundamenteën van dit systeem zijn niet alleen basisdemocratie, maar ook de bevrijding van de vrouw en ecologie: harmonisch samenleven met de natuur. Het nieuwe socialistische denken en het nieuwe confederale systeem dat we willen uittekenen is gebaseerd op deze drie elementen.'

Kongra-gel: de basis van alle macht is de gemeenschap

'Kongra-gel[3] staat open voor iedereen. Je kan op individuele basis deelnemen, maar je kan ook georganiseerd je plaats innemen in Kongra-gel. Etnische, culturele of religieuze gemeenschappen kunnen onder die identiteit ook aanwezig zijn in Kongra-gel. Kongra-gel moet je niet begrijpen als een smalle organisatie, maar als een breed gemeenschapsplatform. Kongra-gel baseert zich op de gemeenschappen en probeert ook de gemeenschappen te omarmen. Hoewel we niet vanuit een opdeling in sociale klassen denken, delen we de gemeenschap toch in twee. Je hebt een opperste laag van de gemeenschap en een onderste laag van de gemeenschap. De hegemonen maken natuurlijk deel uit van de opperste laag, terwijl diegenen die uitgesloten zijn van de macht deel uitmaken van de onderste laag van de gemeenschap.

Ik zal de werking van Kongra-gel in de praktijk proberen te verduidelijken met enkele voorbeelden.

Iedereen heeft het recht om vertegenwoordigers af te vaardigen die zetelen in Kongra-gel. Of je nu een gemeenschap bent van 5000 personen, een gemeenschap van 30.000 personen of je bent een organisatie met duizend leden of honderdduizend leden, dat maakt niet uit. De kleinst mogelijke eenheid, bijvoorbeeld een organisatie van duizend mensen, heeft dan het recht om één persoon af te vaardigen. Op basis daarvan wordt het aantal afgevaardigden van de overige organisaties bepaald volgens hun grootte. Uiteraard heeft iedereen het recht om binnen de eigen gemeenschap verkiezingen te organiseren en zo hun afgevaardigden te kiezen. Die afgevaardigden vormen samen de algemene raad van Kongra-gel. Zodra de algemene raad van Kongra-gel bijeen komt, eindigt het voorzitterschap en wordt er een nieuw voorzitterschap verkozen. Pas dan beginnen de werkzaamheden van Kongra-gel.

Uiteraard moet het oude voorzitterschap eerst een rapport indienen en moet dat ook goedgekeurd worden door de algemene raad van Kongra-gel. Op die manier zijn zij dus verantwoording verschuldigd aan de algemene volksraad. Op een gelijkaardige manier kunnen alle deelnemers aan Kongra-gel hun eigen rapporten indienen aan de algemene raad van Kongra-gel. Daar wordt dan gestemd over die rapporten. Als het rapport niet wordt goedgekeurd, zit je met een probleem. Het is op dat platform dat de plannen bedacht, uitgetekend en bediscussieerd worden. Het is aan het uitvoerend bestuur om het beleid dat door dit congres - dus door het volk - wordt bepaald, in de praktijk om te zetten. Dit uitvoerend bestuur wordt aan het einde van de Kongra-gelbijeenkomst verkozen. Ook het voorzitterschap van de KCK[4] en een aantal andere comités en commissies worden daar verkozen.

Het bestuur van Kongra-gel en de commissies verrichten hun werkzaamheden in de periode van twee jaar tussen de samenkomsten van de algemene vergadering van Kongra-gel. De beslissing om oorlog te voeren of de beslissing om vrede te sluiten kan enkel door de algemene raad van Kongra-gel genomen worden. Indien er geen mogelijkheid is om een samenkomst van de algemene vergadering van Kongra-gel te organiseren, is de afspraak dat een beperkt aantal leden van de uitvoerende raad samenkomen om dan toch die belangrijke beslissingen te nemen, samen met het bestuur van Kongra-gel, het voorzitterschap van de KCK en de 37 leden van het uitvoerend bestuur van de KCK, aangevuld met de besturen van geassocieerde organisaties zoals de guerrillabeweging, de vrouwenbeweging en de jongerenbeweging. Op die manier wordt er dan een soort minicongres belegd. Het is dus zeker niet zo dat leider Ocalan of de guerrilla alleen zulke ingrijpende beslissingen kunnen nemen: er moet effectief met zoveel mogelijk mensen worden samengekomen. Al deze werkingsprincipes zijn vastgelegd in een uitgebreide grondwet, die de werking van Kongra-gel bepaalt en die enkel door de algemene vergadering van Kongra-gel veranderd kan worden.'[5]

De economische basis: een collectieve gemeenschapseconomie

'Op economisch vlak organiseren de gemeenschappen zich in coöperatieven. De economische basis is dus een collectieve economie. Economische beslissingen worden op gelijkaardige manier genomen als de militaire en politieke samenwerking. Er is een financieel-economische raad en een financieel-economisch comité dat bevoegd is voor deze materie. Ook zij moeten hun beleid uittekenen en voorleggen aan de algemene raad om ze te laten goedkeuren. In de periode tussen de algemene vergaderingen van Kongra-gel leggen zij hun vragen en beslissingen voor aan het uitvoerend bestuur, dat die beslissingen al dan niet goedkeurt. Het is dus aan dat economisch comité om de economie te reguleren, maar het is niet zo dat dit comité de economie in haar geheel bepaalt. Wij geloven niet in een centraal gestuurde economie. Vandaar dat dit comité zeer veel afdelingen heeft. We nemen de economie van de gemeenschappen als basis en de taak van de comités ligt vooral in het versterken

van de economie van de gemeenschappen. Een centraal gestuurde economie heeft ingebouwde fouten. Wanneer gemeenschappen op een hoger niveau economisch willen samenwerken, overleggen zij in eerste instantie via de lokale afdelingen van dit comité.'

Directe democratie: afzetbare afgevaardigden

'Wij baseren ons op de directe democratie. Vandaar dat de verkozen afgevaardigden te allen tijde ook weer afgezet kunnen worden door de gemeenschap door wie ze afgevaardigd werden. Om de werking van de democratie en de organisatie te illustreren, zal ik het voorbeeld van mijn situatie geven. Ik ben covoorzitter van de hele beweging, maar ook ik moet een zelfkritiek maken, een balans opstellen, mezelf evalueren ten aanzien van een platform. De leden van dit platform mogen hun kritiek uiten. Wanneer er zaken zijn waarmee ze het niet eens zijn, kunnen zij dat hier uiten volgens het systeem van kritiek en zelfkritiek. Binnen dit platform word ik geëvalueerd en wordt beslist of ik mijn functie verder mag uitoefenen. Onlangs heb ik dit mogen doen en mocht ik mijn functie verder zetten. Zo'n beoordeling gebeurt op grondige wijze en wordt ernstig genomen. Ze kan een hele dag duren. Bij ons maakt het niet uit op welk niveau je je binnen het systeem bevindt. Het maakt ook niet uit of je een gewapend militant bent of niet. Iedereen moet op deze manier verantwoording afleggen aan diegenen door wie zij aangesteld zijn, De zelfkritiek die we moeten geven, geven we schriftelijk. Deze tekst wordt verspreid onder de leden, die hem lezen en daarna beslissen.'

Hoe ziet u de globale vooruitzichten voor het socialisme en wat is de plaats van het democratische confederalisme en uw organisatie daarin?

'In het verleden hebben we verschillende Internationales gekend, die er niet in geslaagd zijn om alle socialistische organisaties te verenigen. De toenmalige organisaties baseerden zich op klassentegenstellingen, wat toen nodig was. Ze konden het socialistisch denken zo ontwikkelen en verspreiden. Wanneer wij vandaag het socialistische paradigma hervormen, doen wij dat ook als een Internationale, om dat nieuwe paradigma te ontwikkelen en wereldwijd te verspreiden. Het feit dat we ons baseren op een gemeenschap in plaats van op een klasse is natuurlijk een groot verschil. Daarmee willen we uiteraard het bestaan van klassen en van tegenstellingen tussen die klassen niet ontkennen - die zijn er wel degelijk. Maar we zijn er minder van overtuigd dat een organisatie-model op basis van klassen deze tegenstellingen kan opheffen. De strijd baseren op klassen kan volgens ons geen antwoord bieden op de huidige problemen. Het kapitalisme is nu verspreid over de hele wereld en is hegemonisch geworden. Het is zeer diep doorgedrongen, ook op het niveau van individuele mensen. Daarom is het moeilijk om het kapitalisme op basis van klassen te bevechten en moet dat volgens ons gebeuren op gemeenschapsbasis, en moet dat bovendien wereldwijd gebeuren: de socialisten moeten de voorhoede nemen in een wereldwijde strijd tegen het kapitalisme. Op globaal niveau bestaan er al initiatieven zoals het World Social Forum en andere discussiefora. Dat zijn nuttige en noodzakelijke initiatieven, maar we zien ook de beperkingen hiervan. Ter versterking hiervan moet er een wereldwijde strijd voor democratie gevoerd worden.'

De Bolivarianen en de Revolución Ciudadana

De eerste verzwakking van het kapitalisme die we de laatste 15 jaar hebben kunnen vaststellen, heeft plaats gevonden in Zuid-Amerika. De vroegere guerrillabewegingen hebben daar gekozen voor een politieke strijd onder de bevolking met het perspectief van een 'burgerrevolutie'. In Venezuela, Ecuador en Bolivia is er het perspectief om met algemene verkiezingen een meerderheid te

veroveren om dan de grondwet te veranderen om zo de macht aan het volk te geven. Nieuwe instellingen en raden worden opgericht en beslissingsmacht wordt ontwikkeld vanuit de mobilisatie van het volk. We zien overeenkomsten met jullie benadering, maar ook verschillen. Een strategisch verschil bestaat erin de staatsmacht van de vijand te breken en te gaan naar nieuwe instellingen en een nieuwe staat. Jullie visie is dat die strijd in feite niet meer gevoerd moet worden, omdat de macht van onderop opgebouwd moet worden zonder of voorbij de natiestaat. Dan stelt zich de vraag, hoe kreekje de macht van de tegenstrever? Hoe ontwapen je de tegenstrever politiek en economisch?

‘De bewegingen in Zuid-Amerika hebben inderdaad ook vastgesteld dat het reëel bestaande socialisme niet werkt en zijn eveneens op zoek gegaan naar alternatieven. Tot op de dag van vandaag zijn ze op zoek, het is niet zo dat de Zuid-Amerikaanse bewegingen een zeer duidelijk gemeenschappelijk profiel hebben. We zien wel dat binnen die bewegingen de ideeën over klasse en staat nog altijd voortleven en dat dat ook hun beperking is. We zien dat sommige bewegingen er niet op vooruit gaan en zelfs terrein verliezen. Oppervlakkig kunnen we een aantal gelijkenissen zien of denken dat we die zien, maar als we dieper op de details ingaan, zien we dat die overeenkomsten er eigenlijk geen zijn. We merken wel dat veel bewegingen daar naar ons kijken, zelfs naar ons opkijken, en ons systeem analyseren om te zien of ze er iets van kunnen overnemen.

De staat is er nu eenmaal en de staat in één keer opheffen, lijkt ons ook niet opportuun. Daarom strijden we in eerste instantie voor meer en directere democratie. Bijvoorbeeld, indien de staat jouw organisatie erkent, kan je die staat ook erkennen, maar indien de staat je niet erkent, ga je zelf ook die staat niet erkennen. Met andere woorden, je erkent de staat slechts in de mate dat die jou erkent. Indien de staat jou niet erkent, word je verplicht om er strijd tegen te voeren. Daarom is het belangrijk om de gemeenschap van onderuit te organiseren en de gemeenschap vooruit te helpen. Ook de zelfverdediging van de gemeenschap moet je organiseren, omdat de vraag zich uiteindelijk stelt hoe de gemeenschap zich tegen de staat kan verdedigen. Enkel op die manier kan je de staat terugdringen en verzwakken.’

Atomisering is de kracht van het kapitalisme - gemeenschap is de tegenkracht

‘De bevolking als gemeenschap organiseren is dus essentieel, omdat je de staat enkel vanuit de gemeenschap kan bekampen. Wij denken dat het confederaal systeem dat wij voorstaan een goede methode is om de bevolking te organiseren. De hegemonen en de staat vernietigen gemeenschappen, atomiseren hen tot losstaande individuen, en enkel door gemeenschappen te organiseren kan er weerwerk worden geboden. Al van oudsher baseren hegemonen hun heerschappij op het vernietigen en verdelen van gemeenschappen. Vandaag kunnen gemeenschappen nauwelijks nog in verzet gaan tegen hegemonen: de ‘kapitalistische moderniteit’ is één van de sterkste wapens in handen van de hegemonen en de staat om gemeenschappen te vernietigen.

Kapitalisme brengt individualisme voort. Het kent rechten toe aan individuen, zodat het individu denkt dat het vrij is. Maar dit is geen echte vrijheid, het is valse vrijheid. Een individu dat geen band meer heeft met haar gemeenschap, kan zich niet verzetten tegen de staat. Daarom is het belangrijk dat het gemeenschapsdenken terug op de voorgrond treedt, dat individuen opnieuw deel gaan uitmaken van een gemeenschap, zodat we weer strijd kunnen leveren tegen de hegemonen. De mens is pas echt mens geworden vanaf het ogenblik dat het sociale leven een gemeenschap voortbracht. Door de gemeenschap te vernietigen wil het kapitalisme die menselijkheid vernietigen, het menselijke in de mens degraderen. Het is dus de inzet om bij geatomiseerde individuen terug het gemeenschapsdenken te ontwikkelen.’

Voetnoten

- [1] Interview afgenomen door Stephen Bouquin, Orhan Kili?, Egmont Ruelens, Katrien De Troeyer, Salih Ucar en Geert Van Haute op 22 maart 2015 in het Qandilgebergte, Iraaks Koendistan.
- [2] Het eiland waar Ocalan gevangen wordt gehouden.
- plannen werden doorkruist door een internationaal complot dat ertoe heeft geleid dat hij werd ontvoerd en gevangen gezet op Imrali. Ocalan is dan vanuit zijn cel deze hervormingen verder blijven steunen. De paradigmaverandering is heel belangrijk geweest voor de beweging.'
- [3] Kongra-gel (vertaling: People's Congress) is de volksvergadering binnen het complex van met de PKK verbonden organisaties, Het is een burgervergadering met wetgevende macht.
- [4] Koma Civakên Kurdistan (Vereniging van Gemeenschappen in Koendistan) is een uitvoerend orgaan waarin alle partijen en organisaties vertegenwoordigd zijn.
- [5] Voor een overzicht van de belangrijkste politieke en sociale organisaties in het 'complex' rond de PKK en PYD, zie de tekst van loost longerden en Ahmet Hamdi Akkaya 'Democratie confederalism as a Kurdish SpringThe PKK and the Quest for Radical Democracy' in The Kurdish Spring: geopolitical changes and the Kurds', Mohammad MA Ahmed en Michael M Gunter (red.), Mazda Publishens, 2013.

From:
<https://anarchisme.nl/> - Anarchisme.nl

Permanent link:
https://anarchisme.nl/namespace/de_ontstaansgeschiedenis_en_de_praktische_implicaties_van_de_paradigmaparadigmaverandering_binnen_de_pkk?rev=1631801689

Last update: 16/09/21 14:14